

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน*

Legal Measures to the Prevention of Juvenile Recidivism in the Juvenile Vocational Training Center

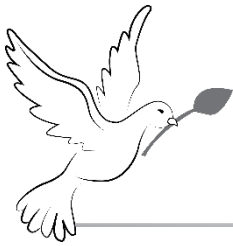
¹ศิพร โกวิท, พรทิพย์ วงศ์ผดุง และ สราวุธ โสมเกษตริน

¹Siporn Kowit, Pornthip Wongpadung and Sarawut Somakettrin

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Royal Police Cadet Academy, Thailand.

¹Corresponding Author. Email: sipornkowit@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำและไม่กระทำผิดซ้ำภายหลังเข้ารับการฝึกและอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมและภาคประชาสังคม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยการคัดเลือกเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ มีกฎหมายหลายฉบับ โดยมีพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 เป็นกฎหมายหลัก 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ได้แก่ สภาพครอบครัว สภาพจิตใจ การได้รับโอกาสจากสังคม และ กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูของหน่วยงาน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ และความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานฯ โดยมีแนวทางการบูรณาการการทำงาน ได้แก่ การส่งต่อและการบูรณาการข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยการวางแผนติดตาม ให้สถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชนรับช่วงต่อหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรม

คำสำคัญ: การกระทำผิดซ้ำ; เด็กและเยาวชน; มาตรการทางกฎหมาย; ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

Abstract

This research aimed (1) to study and analyze legal measures related to juvenile rehabilitation to prevent juvenile delinquency recidivism (2) to study the factors that influence delinquency recidivism of the juvenile and not juvenile recidivism after receiving training and training from the Juvenile Vocational Training Center 3) to study problems and obstacles and develop a guideline for the integration of collaboration between various departments in the judicial process and civil society, The research methodology was based on three qualitative research methods as follows; documents Analysis, In-depth Interviews and Focus Group, the key informants were personnel performing in various departments in the related justice process. They were selected by specific selection. The instrument for collecting data were the questionnaire for In-depth Interviews and focus group.

The research results were found as follows; 1) Legal measures related to juvenile rehabilitation to prevent the action of juvenile delinquency released from juvenile training and training center the study indicated that there were many laws regarding juveniles in the country Include Juvenile and Family Court and Its Procedure Act, B.E. 2553. 2) Factors influencing the delinquency recidivism of juvenile were Family, Resilience, problems by not being given a chance, not accepted, not forgiving from the society and process factors were the process of remedy for juvenile rehabilitation. 3) Problem and obstacles to the performance of duties of various departments in the relevant judicial process and working with communities was the lack of personnel, the budget and guidelines for the integration of collaboration between various departments in the justice process and civil society in remedying and rehabilitating the juvenile including data transfer and data integration and Inheritance the care of the juvenile after releasing from The Juvenile Vocational Training Center.

Keywords: juvenile delinquency recidivism; legal measures; Juvenile Vocational Training Centers

บทนำ

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีภารกิจฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

แม้ว่าศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทำหน้าที่ให้การศึกษาอบรมทั้งการศึกษาในวิชาสามัญและวิชาชีพ พัฒนาเด็กและเยาวชนโดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมเพื่อปรับปรุงความประพฤติและนิสัยให้ดีขึ้น แต่มีประเด็นที่น่าสนใจคือ เด็กและเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรม มักมีการกลับมากระทำผิดซ้ำอีก (Bakal, 2016)) จากรายงานสถิติคดีของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี 2561 จำนวนเด็กและเยาวชนในสถานพินิจทั่วประเทศ 17,705 คน (Department of Juvenile Observation and Protection, 2018) ซึ่งมีทั้งเด็กที่กระทำความผิดซ้ำ และเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเข้ามารายใหม่ๆ ในกระบวนการยุติธรรมอีก เป็นผลให้เกิดปัญหาความแออัด การจำแนกเด็กและเยาวชนไม่ทั่วถึงชัดเจน จึงไม่สามารถฝึกและอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนเป็นช่วงอายุที่อยู่ระหว่างการเชื่อมต่อระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุระหว่าง 17-25 ปี) เป็นช่วงอายุที่มีปัญหามากกว่ากลุ่มอื่นๆ มีความเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นช่วงที่มีการกระทำผิดมากที่สุด (Kunaraksa, 2012) จึงต้องให้ความสนใจและดูแลแก้ไขเป็นพิเศษ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ทั้งก่อนฟ้องคดี และมาตรการหลังการฟ้องคดีอาญา (Chitsawang et al. 2017) และพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ.2561 ที่บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดกลไกในการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในเชิงบูรณาการ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและฝึกอบรมในด้านต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน (Kittisuphakarn, 2018) กำหนดมาตรการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย กำหนดระบบสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม และจัดให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ในการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ และติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว จึงเป็นกระบวนการที่ต้องมีการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมและประชาสังคม (Theeraphan, 2018).) แต่มาตรการตามพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ.2561 ดังกล่าว เป็นการกำหนดแนวทางเพื่อการบริหารการแก้ไข ซึ่งในการทำแผนบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ตลอดจนการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ ติดตามหลังปล่อยตัวนั้น มีความละเอียดอ่อนและต้องพิจารณาตามความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเป็นรายกรณี จึงต้องมีการศึกษาในรายละเอียดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ เพื่อให้การดำเนินงานมีมาตรการบังคับที่ชัดเจน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความสำคัญของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีความสำคัญ การคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนในกระบวนการที่เป็นธรรม (Due Process) แต่ก็ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้กฎหมาย (Crime Control) (Jiramongkolphanich, 2018) ด้วยในคราวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องศึกษาทบทวนมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ติดตาม การคุมประพฤติที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมไทย ควรมีแนวทางอย่างไร ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง และการป้องกันปัญหาร่วมกับชุมชน แนวทางการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตหลังปล่อยตัว

เพราะหากไม่มีมาตรการติดตาม ประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูและป้องกันการทำผิดซ้ำแล้ว การบังคับใช้มาตรการและวิธีพิจารณาคดีสำหรับเด็กออกจากผู้ใหญ่ ก็ไม่เกิดประโยชน์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่สามารถเยียวยาแก้ไขเด็กและเยาวชนได้จนสิ้นสุดกระบวนการ

โดยในการติดตามผล การควบคุมการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ภายหลังเข้ารับการฝึกและอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน นอกจากมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแล้ว ยังต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภาคประชาสังคมอื่นๆอีกหลายฝ่าย จึงควรศึกษาวิจัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ การบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงข้อจำกัดต่อกระบวนการสงเคราะห์ ช่วยเหลือฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และศึกษาข้อมูลจากผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ, เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทั้งนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยา, ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว, บุคลากรภาคประชาสังคม เช่น ครูอาจารย์จากสถาบันการศึกษา, หรือหน่วยงาน NGO และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อทราบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำและไม่กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เพื่อสามารถวิเคราะห์แนวทางเพื่อการบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน เพื่อให้ได้แนวทางในการควบคุม ติดตาม เพื่อป้องกันการทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำและไม่กระทำผิดซ้ำ ภายหลังเข้ารับการฝึกและอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง และการทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมและภาคประชาสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) โดยใช้วิธีการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากตำรา หนังสือ รายงานการวิจัย กฎหมาย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชน กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเด็ก

กระทำผิด และการกระทำผิดซ้ำ มาตรการต่างๆเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อให้กลับมาดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติ

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth-Interview) เพื่อทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ปัญหาการบังคับใช้และจุดอ่อนข้อบกพร่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำ และไม่กระทำผิดซ้ำ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมและภาคประชาสังคม ในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถในกระบวนการยุติธรรม และการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนอย่างเชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พนักงานคุมประพฤติ เด็กหรือเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยเลือกในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก ซึ่งทั้งสองแห่งมีวิธีการปฏิบัติในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ต่างกัน ส่วนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในต่างจังหวัด 4 ศูนย์ จากทั้ง 4 ภูมิภาค คัดเลือกจากศูนย์ฝึกและอบรมแต่ละศูนย์ ที่มีความแตกต่างกันทั้งสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และรูปแบบการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 3 นครราชสีมา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 เชียงใหม่ และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 9 สงขลา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) บุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยงานความ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา ผู้แทนกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้แทนภาคประชาสังคม หรือ NGO และนักวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth-Interview) และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview Forms)

- 1) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Forms)
- 2) คำถามในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มี 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนเป็นอยู่อย่างไร มีปัญหาการบังคับใช้และจุดอ่อนข้อบกพร่องหรือไม่อย่างไร

ตอนที่ 2 ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำ และไม่กระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการฝึกและอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 3 การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมและภาคประชาสังคม ในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และมาตรการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ ควรมีแนวทางในการบูรณาการทำงานอย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน และไม่กระทำความผิดซ้ำภายหลังได้รับการฝึกและอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 28 คน โดยกำหนดข้อคำถามเพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดซ้ำและไม่กระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ภายหลังได้รับการฝึกและอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

3) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก จำนวน 12 คน โดยกำหนดข้อคำถามเพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด สาระจะครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัยและทางเลือกข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมและภาคประชาสังคม ในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และมาตรการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยจะทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมและภาคประชาสังคม ในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และมาตรการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ

ขั้นตอนที่ 7 การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) โดยเรียงลำดับความตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในประเทศมีหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่กระทำความผิดหลายประการ สอดคล้องกับกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (Ritididit, 2010) มาตรการทางกฎหมายอื่นๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ.2561 และระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าว พบว่า มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ แต่ลำพังการบังคับใช้กฎหมายอย่างเดียวไม่สามารถป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ ยังต้องอาศัยปัจจัยเสริมอื่นๆตามที่ได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำและไม่กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ภายหลังเข้ารับการฝึกและอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า สภาพครอบครัวที่ไม่อบอุ่น เป็นพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว สภาพครอบครัวที่เด็กต้องอยู่ในความดูแลของปู่ย่าตายาย เพราะพ่อแม่หย่าร้าง หรือต้องไปทำงานต่างจังหวัด ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยทางสังคม กล่าวคือ หากเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมแล้วได้รับการยอมรับ การให้อภัยจากสังคม ไม่ตีตรา สามารถกลับใช้ชีวิตได้อย่างปกติเหมือนเดิมเด็กหรือเยาวชนจะไม่กลับไปกระทำผิดอีก สอดคล้องกับ Tisha Na Nakorn. (nd). ที่กล่าวว่า ในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ไม่มีปัจจัยเชิงสาเหตุเดียว แต่มีปัจจัยร่วมเสมอ

ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง และการทำงานร่วมกับชุมชน ได้แก่ การไม่เข้าใจถึงปรัชญาในการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิดที่ต้องมุ่งเน้นการแก้ไข ฟื้นฟู และการให้อภัย การขาดแคลนบุคลากรในกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และปัญหาด้านงบประมาณ ในการดูแลควบคุมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม ยังมีความขาดแคลนในด้านค่าใช้จ่ายต่างๆ ปัญหาด้านการส่งต่อเด็กและเยาวชนหลังจากครบกำหนดฝึกอบรมแล้ว หรือการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ต้องจัดทำแผนและเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ติดต่อบริการยังบิดามารดา ผู้ปกครอง เพื่อการรับตัวเด็กและเยาวชนนั้นต่อจากศูนย์ฝึกและอบรม (Manual for the implementation of special measures instead of criminal proceedings, 2014)

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมและภาคประชาสังคม ในการบำบัด แก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และมาตรการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำ พบว่า แนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การส่งต่อข้อมูลและการบูรณาการข้อมูลของเด็กและเยาวชนเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในหน่วยงานต่างๆ, การรับช่วงต่อในการดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรม บิดามารดาและสถานประกอบการ สถานศึกษา หรือสถานประกอบการ โดยการประสานความร่วมมือจากต้นทางคือศูนย์ฝึกและอบรม ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ และตัวเด็กและเยาวชนเองเป็นศูนย์กลางในการวางแผน เพื่อประชุมหารือและรับเด็กและเยาวชนเข้าศึกษาต่อ ทำงาน หรือกลับเข้าสู่ชุมชน โดยการยอมรับของแต่ละภาคส่วนดังกล่าว ทำให้เด็กและเยาวชนกลับมามองเห็นคุณค่าในตนเอง และพร้อมที่จะกลับเป็นคนดีในสังคมต่อไป (Na Nakorn (nd))

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับ ที่เป็นมาตรการในการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rules) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน คำนึงถึงสิทธิเด็กและผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้ง (The Best Interest of the Child) ถูกต้องเหมาะสมตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (The Convention on the Right of the Child) แต่มาตรการทางกฎหมายส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสอดคล้องกับการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ เพราะการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำ ต้องอาศัยปัจจัยเสริมอื่นๆด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bakal (2016) ที่ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทราบว่า เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่ต่างกัน ได้แก่ กลุ่มที่ศาลใช้วิธีการแทนคำพิพากษา ตามมาตรา 132 กับศาลมีคำพิพากษาลงโทษโดยให้เปลี่ยนมาควบคุมในศูนย์ฝึกและอบรม ตามมาตรา 142 จะได้รับสิทธิประโยชน์จากวิธีการบำบัดฟื้นฟูที่ต่างกัน เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่ศาลใช้วิธีการแทนคำพิพากษา เป็นการเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมชั่วคราว หากมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลง ศาลอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในระหว่างการเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เรียนหนังสือ ฝึกฝนวิชาชีพ แต่จะไม่มีสิทธิในการได้รับการจัดลำดับชั้น การลาเยี่ยมบ้าน การลดวันควบคุม การปล่อยก่อนกำหนด เนื่องจากสิทธิประโยชน์เหล่านี้เป็นสิทธิประโยชน์สำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมตามคำพิพากษา ซึ่งศาลตัดสินเด็ดขาดแล้ว การให้สิทธิประโยชน์ต่างๆเป็นดุลพินิจของผู้อำนวยการศูนย์ และคณะกรรมการในศูนย์ฝึกและอบรม ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อเด็กและเยาวชนสองกลุ่มดังกล่าว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำและไม่กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่สำคัญคือ ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือ สภาพครอบครัว และความเข้มแข็งทางใจของเด็กและเยาวชน ปัจจัยภายนอก คือ สังคม การยอมรับหรือไม่ยอมรับจากสังคม การตีตรา (Suchavee,

nd) และปัจจัยด้านกระบวนการ คือ กระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนรูปแบบหนึ่งที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เนื่องจากการตัดสินใจกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มักจะมีปัจจัยร่วมหลายประการที่เป็นแรงผลักดันให้เด็กและเยาวชนตัดสินใจกระทำผิด

วัตถุประสงค์ที่ 3 กระบวนการในการปล่อยเด็กและเยาวชน หากมีการวางแผนการติดตามที่ชัดเจน เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำน้อย การส่งต่อเด็กหรือเยาวชนไปยังบิดามารดา ผู้ปกครอง สถานศึกษาให้รับเข้าศึกษาต่อ สถานประกอบการให้ประกอบอาชีพต่อไปจึงเป็นสิ่งสำคัญ การมีหน่วยงานหรือองค์กรใดๆมารับช่วงส่งต่อเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรม โดยการประสานความร่วมมือจากต้นทาง คือศูนย์ฝึกและอบรม ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ และตัวเด็กและเยาวชนเองเป็นศูนย์กลางในการวางแผน เพื่อประชุมหารือและรับเด็กและเยาวชนเข้าศึกษาต่อ ทำงาน หรือกลับเข้าสู่ชุมชน โดยการยอมรับของแต่ละภาคส่วนดังกล่าว ทำให้เด็กและเยาวชนกลับมามองเห็นคุณค่าในตนเอง และพร้อมที่จะกลับเป็นคนดีในสังคมต่อไป

ด้วยปรัชญาที่มุ่งเน้นต่อการแก้ไขฟื้นฟู ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มุ่งเน้นการแก้ไขมากกว่าการลงโทษ (Treatment rather than Punishment) กระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนรูปแบบหนึ่งที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 เชียงใหม่ นำมาใช้คือ กระบวนการ IRC (Individual Rounting Counselor) ภายใต้ “โครงการพัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ” โดยมีนักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง โดยกระบวนการนี้ กำหนดให้นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน รับผิดชอบดูแลเด็กหรือเยาวชน 16 คน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ พื้นฟูสภาวะจิตใจ อารมณ์ สังคม และส่งเสริมพัฒนาการ มุ่งเน้นการเสริมพลังในการมองเห็นศักยภาพของตนเอง จัดทำแผนการดำเนินชีวิต (Life Plan) ของเด็กและเยาวชนเฉพาะราย สนับสนุนและติดตามแผนบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบครัวและชุมชน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายเพื่อเป็นสถานที่รองรับเด็กและเยาวชนในการฝึกงาน การศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ กระทั่งด้านที่อยู่อาศัยของเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ IRC จะติดตามดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยเป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ลดการกระทำผิดซ้ำ การจัดการศึกษาที่ดี และการประกอบอาชีพที่ดีเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 มาตรการทางกฎหมายในการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ที่กำหนดเงื่อนไขที่เด็กและเยาวชนจะเข้าสู่การแก้ไข บำบัด พื้นฟูโดยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการแทนคำพิพากษา ตามมาตรา 132 กับกรณีศาลมีคำ

พิพากษาลงโทษโดยให้เปลี่ยนมาควบคุมในศูนย์ฝึกและอบรม ตามมาตรา 142 เด็กและเยาวชนจากทั้งสองมาตรการเข้าสู่สถานฝึกและอบรมแห่งเดียวกัน แต่มีที่มาต่างกัน วิธีการที่ศูนย์ฝึกและอบรมจะปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนย่อมต่างกัน และบางครั้งเกิดปัญหาในการดูแลให้สิทธิประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนทั้งสองกลุ่มที่ต่างกัน

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ควรดำเนินการกำหนดสถานที่ที่จะให้เด็กและเยาวชนนั้นไปควบคุมระหว่างพิพากษา ตามมาตรา 132 ให้ชัดเจน ว่าควรเป็นสถานที่ใดที่ไม่ใช่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทั้งนี้อาจเป็นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งสามารถควบคุมเด็กและเยาวชนได้ โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำและไม่กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่สำคัญคือ ครอบครัว สภาพครอบครัวที่ไม่อบอุ่น ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรดำเนินการ ติดต่อประสานยังบิดามารดา ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว และรับตัวเด็กและเยาวชนนั้นต่อจากศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษาให้รับเข้าศึกษาต่อ สถานประกอบการให้ประกอบอาชีพต่อไป

1.3 กระบวนการในการปล่อยเด็กและเยาวชน หากมีการวางแผนการติดตามที่ชัดเจน เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำน้อย โดยพบว่า กระบวนการ IRC (Individual Rounting Counselor) ภายใต้ “โครงการพัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ” โดยมีนักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้

ดังนั้นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรพิจารณาให้มีการนำ กระบวนการ IRC มาใช้เพื่อติดตามดูแลเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อยเป็นระยะเวลา 1 ปี โดยเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ให้สามารถติดตามดูแลเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะรายได้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ลดการกระทำผิดซ้ำ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อการประเมินผลกระบวนการ IRC (Individual Rounting Counselor) ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า เกิดความสัมฤทธิ์ผลเพียงใด เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการนำมาใช้ในศูนย์ฝึกและอบรมแห่งใดบ้าง เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลเด็กและเยาวชนหลังจากปล่อยตัว จนครบกระบวนการ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหวนมากระทำผิดซ้ำอีก

สรุป

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพบว่า กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในประเทศมีหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 และระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม แต่มาตรการทางกฎหมายส่วน

ใหญ่ยังไม่สามารถสอดรับกับการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ เพราะการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำ ต้องอาศัยปัจจัยเสริมอื่นๆด้วย เพราะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำและไม่กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่สำคัญคือ สภาพครอบครัว สังคมที่อยู่อาศัย และกระบวนการในการติดตามส่งต่อเด็กและเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสู่ครอบครัว หากมีการวางแผนการติดตามที่ชัดเจน เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำน้อย การส่งต่อเด็กหรือเยาวชนไปยังบิดามารดา ผู้ปกครอง สถานศึกษาให้รับเข้าศึกษาต่อ สถานประกอบการให้ประกอบอาชีพต่อไปจึงเป็นสิ่งสำคัญ การมีหน่วยงานหรือองค์กรใดๆมารับช่วงส่งต่อเด็กและเยาวชนออกจากศูนย์ฝึกและอบรม โดยการประสานความร่วมมือจากต้นทางคือศูนย์ฝึกและอบรม ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ และตัวเด็กและเยาวชนเองเป็นศูนย์กลางในการวางแผน เพื่อประชุมหารือและรับเด็กและเยาวชนเข้าศึกษาต่อ ทำงาน หรือกลับเข้าสู่ชุมชน โดยการยอมรับของแต่ละภาคส่วนดังกล่าว ทำให้เด็กและเยาวชนกลับมามองเห็นคุณค่าในตนเอง และพร้อมที่จะกลับเป็นคนดีในสังคมต่อไป ดังนั้น ลำพังเพียงการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้แก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน จึงไม่สามารถแก้ปัญหาการกลับมากระทำผิดซ้ำได้ ต้องมีมาตรการทางสังคม และกระบวนการติดตามแก้ไข ภายใต้กรอบการปฏิบัติที่กฎหมายให้อำนาจอย่างชัดเจน

References

- Bakal, W. (2016). Legal Measures Regarding Juvenile Control to Prevent Recidivism of Observation and Protection Centers. *Academic Journal of Uttaradit University*, 11(1), 206-220.
- Chitsawang, S. et al. (2017). Evaluation of judicial proceedings under the Establishment of the Juvenile and Family Court and juvenile and family court proceedings 2010. *Journal of Social Sciences*, 47(1), 171-192.
- Department of Juvenile Observation and Protection. (2018). *Case statistics report of the Department of Juvenile Observation and Protection, 2018*. Retrieved November 10, 2018, from <http://djop.go.th/>.
- Jiramongkolphanich, P. (2018). *Law of the nature of witnesses*. Bangkok: Thammasat University.
- Kunaraksa, K. (2012). *Development of a form of drug recidivism: a case study of juvenile observation and protection center*. (Doctoral Dissertation). Graduate school. Silpakorn University. Bangkok.

Kittisuphakarn, S. (2018). *Explanation of the Juvenile and Family Court Act and Procedures for Juvenile and Family Litigation 2010*. (2nd ed.). Bangkok. Amarin Printing and Publishing.

Na Nakorn, T. (n.d). *Life Subject*. Bangkok: Documentary Publisher.

Ritidit, B. (2010). *Principles of legal proceedings in juvenile and family court*. (3rd ed.). Bangkok: A reasonable person.

Suchavee, U. (n.d.). *Criminology theory and criminal justice process*. Bangkok: VJ Printing Limited Partnership.

Theeraphan, P. (2018). *The Concept Appears in Criminal Justice for Children and Youth in Thailand*. Bangkok: The rule of law.